

Vi er ganske klare over, at ved den nuværende Valgordning er det Billede, Folketinget afgiver af Befolkningens Ønsker, Krav og Syn paa alle Forhold, saa forfalsket, at man maa ændre det; og det ændres bedst og naturligst ved Forholdstalsvalg og efter min Mening maaske kun alvorligt ved at gaa over til Forholdstalsvalg, som det jo er ganske naturligt netop i vort Land at støtte sig til. Det er altsaa vort Hovedkrav overfor hele denne Sags Behandling, og hvis det ikke opfyldes, antager jeg ikke, man vil kunne faa vor Tilslutning til nogen Grundlovsændring. Men medens det altsaa er vort Hovedkrav, at Forholdstalsvalg til Folketinget fastslaas i Grundloven, kan det være ganske naturligt at lade Formen, hvorunder man gaar til Forholdstalsvalg, være bestemt ved Valgloven. Der er fremført og kan fremføres baade for den ene og den anden Form ret vægtige Momenter, der kan tale for snart den ene snart den anden, saa det forekommer mig at være naturligt at overlade Formen for Forholdstalsvalg til Valgloven. Og af Hensyn dertil kan det ogsaa være naturligt at lade Valgloven bestemme, hvor mange Folketingsmedlemmer Tinget skal have.

Jeg siger, det er naturligt paa dette Punkt at stille Rigsdagen saa frit, som en Valglovs Bestemmelser til Forskel fra en Grundlovs stiller den, idet der ikke er Tvivl om, at der kan tale adskilligt baade for den ene og for den anden Form. Der er dem, der ikke uden Grund hævder, at Forholdstalsvalgmaaden ikke retkommer til at gøre sig gældende, naar den ikke foregaar ved Valg, hvorefter hele Landet behandles som een stor Valgkreds, og Valget da knyttes til Valglistor; kun da vil alle de forskellige Ønsker og Krav og Interesser, der kan være i Befolkningen, gøre sig gældende, uanset om de i de enkelte Dele af Landet kun har et Mindretal for sig, naar de da blot er saa stærkt repræsenterede, at de samlede kan danne saa stort et Flertal, at de kan faa Repræsentanter, og som ud fra dette Grundsyn tillige mener, at derved opnaar man at faa en Rigsdag — her i dette Tilfælde et Folketing —, hvor de lokale Hensyn og Interesser er lidet bestemmende, medens det derimod er Stats- og Samfundshensyn, der bliver de bestemmende. Det er nogles Syn paa denne Sag.

Andre mener, at de lokale Hensyn vel skal kunne gøre sig gældende, men ikke maa være altfor overbestemmende, og derfor mener, at et Forholdstalsvalg er bedst

tilfredsstillet, naar man ikke gaar til 100 Kredse eller omkring 100 Kredse, men gaar til 10—12 Kredse, saaledes som nu ved vort Landsting. Derved vil baade lokale og Samfundshensyn paa passende Maade være tilfredsstillede. Saa er der atter andre — og det har da hidtil været den Betragtning, som har haft Flertallet her i Folketinget og sikkert i det hele i den danske Rigsdag —, som mener, at ved Valg i Enkeltmandskredse vil man naa, at ikke blot de lokale Hensyn faar de For- talere i Folketinget, man altid maa ønske dem, men tillige, at der mellem Vælgerne Landet over og Rigsdagen bliver et Baand, som kan betyde noget. Der er ogsaa en anden Grund til at forlange Enkeltmandskredse, nemlig at derved faar man en hel Del Repræsentanter, som i mange Tilfælde ikke kan være Klasserepræsentanter — Partirepræsentanter bliver Rigsdagsmænd i Virkeligheden altid —, idet disse enkelte skal søge Stemmer saavel fra Landvælgere som fra Byvælgere og blandt disse saavel fra Haandværkere som fra Handelsmænd, og man mener, at det er en Række Repræsentanter, hvoraf man gerne skulde have maaske endog et Flertal repræsenteret i Tinget, som derfor vil have Forholdstalsknytten til Valg i Enkeltmandskredse. Blandt andet fordi denne Form sikkert har et Flertal her i Tinget for sig, er jeg tilbøjelig til at slutte mig til den sidste Form for Forholdstalsvalg, Kombination af Forholdstalsvalg med Valg i Enkeltmandskredse, overbevist, som jeg er, om, at et saadant Forslag vil komme frem, naturligst dog under Behandlingen af Valgkredslovsforslaget, men da i en saadan Form, at berettigede Indvendinger imod det kan hæves.

Uanset altsaa, at det er det Forslag, som jeg i Øjeblikket nærmest vil give min Tilslutning, finder jeg det rigtigere, at det ikke fastslaas i Grundloven, men at man overlader det til Valgloven at fastslaa Formen for Forholdstalsvalg.

Indtil andre maaske kommer ind paa Kritik af mine Forslag og da særlig paa det, der stiller Krav om Forholdstalsvalg, skal jeg indskrænke mig til disse Bemærkninger.

Konseilspræsidenten (Klaus Berntsen): Jeg takker det ærede Udvalg, fordi det i saa kort Tid har fremmet Sagen, saa at vi i Dag kan staa ved anden Behandling af Regeringens Forslag til Forandringer i Grundloven, men særlig maa jeg udtale min Glæde over, at Udvalget